

Grytviken, South Georgia den 15. oktober 1912.

Cirkulærskrivelse no 6

1912

Cirkulerer til Hans, Kristian, Trygve, Prestrud.

Kjære forældre og søskende!

Mange tak for breve hjemmefra av 19/6 11/7 og 22/7 med Hans's indlagte brev av 16/7. De kom her den 18/9. Da sidste post gik herfra den 17. august, trodde jeg, at der antagelig vilde komme til at gaa post igjen om ca 7 uker, men jeg gjorde nok dengang regning uten vært. Posten er nok helt uberegnelig her later det til, likesaa uberegnelig som veiret og fisket. Nu er snart to maaneder gaaet, siden sidste post, og nu endelig er der utsigt til at der gaar post herfra inden maanedens utgang, muligens engang i næste uke allerede. Baaterne retter sig jo efter fangsten og de sendes ikke avgaarde undtagen de har en nogenlunde fuld oljelast. Dere maa altsaa ikke bli det mindste forbauset, om der en gang imellem skulde gaa uforholdsmessig lang tid, før dere atter faar høre fra mig.

Hvad skal jeg saa fortælle dere? Hvor skal jeg begynde, og hvor skal jeg slutte? Naar jeg ser tilbake paa denne vinteren, synes jeg den har gaaet uforholdsmessig fort. Jeg vet næsten ikke, hvor der er blit av tiden. Meget har her været at staa i; men lærerigt og utviklende har det været. Tyfusepidemien er nu for længe siden over. Der har intet dødsfald indtraadt, siden sidste post gik, og de syke er efterhaanden blit bra igjen. Derimot har der indtraadt to dødsfald av anden aarsak, et av blindtarms- og bukhindebetændelse og et av hjerteslag. Det sidste kom svært braatt og uventet. Det var kaptein Bjørnstad paa sælfangerskibet «Undine» Han var inde i Grytviken frisk og rask ved middagstider. Om eftm. drog han atter ut paa fangst og ved 7 ½ tiden faldt han om nede i kahytten og døde uten at si et ord. Han var en rolig, stille, pligtopfyldende, dygtig mand. Hans pludselige død gjorde at dypt indtryk her og han blev begravet under stor deltagelse den 24. september. Hans bror er her og reiser nu snart hjem for saa lempelig som mulig at meddele moren dødsbudskapet. – Siden har sundhetstilstanden her været taalig bra. Endel skamferte fingre, rusk i øiet, hjertefeil o.l. har her jo været, men ellers ingen særlig alvorlige sykdomstildælder. – Den nye doktor Lampert, en tysker fra Buenos Aires, ca 32 aar, er en meget dygtig mand, dertil meget dannet, hyggelig elskværdig og omgjængelig. Jeg sætter meget stor pris paa hans selskap. Han kom ned med Harpon nu 18. september. Samtidig kom ogsaa en engelskmand, Mr. Hardie, der skal være toldopsynsmand. Fra 1 okt. er her nemlig indførselstold paa tobak og spirituosa og utførselstold paa oljen. Mr. Hardie er ogsaa en elskværdig ung engelsk gentleman. Disse to har bragt litt nyt liv ind i den gamle kreds hernede. Engelskmændene ser vi dog ikke saa svært meget til nu. De er nemlig flyttet ut til sit eget nye hus paa Sauodden ca 1 ½ km. herfra. Istedetfor at tale engelsk faar jeg saaledes nu nogen øvelse i at tale tysk med doktoren. Hvad sprogene angaar blir saaledes opholdet hernede omtrent jevngodt med at «ligge i utlandet», rigtignok omgit av nordmænd. Doktoren og jeg har ofte tat turer sammen, dels paa ski, dels tilfods. Av og til har vi kameraerne vore med og tar billeder. Igaar eftm. var vi ogsaa ute og fisket og bragte fisk med tilbake, saa der vanket stekt fersk fisk til aftens. Det er velgjørende

engang imellem midt i alt hvalpratet og al hvalstriden at faa sig en studentikos diskussion om aandelige materier ~~engang imellem~~ og det kan jeg faa med doktoren kanske mere end med nogen anden hernede. Han er en mand med mange interesser, lægevidenskabelige, filosofiske, litterære, sproglige (han er begyndt at lære norsk), teologiske og sportslige. Nogen religiøs natur er han vistnok ikke, saavidt jeg kan forstaa; men han har dog agtelse og respekt for det religiøse. – Vi bor nu ved siden av hinanden væg i væg. Siden magistraten flyttet ut paa Sauodden har nemlig jeg flyttet ind i det ene av de værelser han bebodde. Det andet skal benyttes til lager for møbler indtil paabygningen paa huset blir færdig. Det blir vel forhaabentlig en gang over jul. Saa faar jeg ogsaa det andre værelset til kontor. Det blir jo prægtig. Det kan forresten trænges ogsaa; ti værelserne er noksaa smaa. Dog er de ganske koselige. Jeg har faaet indrettet mig det ganske hyggelig her paa min lille hybel. Rigtignok er her litt koldere her end paa mit forrige værelse; men det gjør ikke saa meget nu om sommeren. Huset er et litet plankehus og naar det er bitende kold vind blaaser det saa at vi tvert igjennem huset. Naar vinden staar paa fra den kant kan det staa kolde gufs fra vinduet og like op i ansigtet paa mig, naar jeg ligger i min seng. Jeg ligger da gjerne med genseren paa om natten for ikke at fryse, og naar jeg saa har to uldtæpper og et gunakoskind over mig, behøver jeg heller ikke at fryse. – Naar har bygges hernede blir her ikke altid gjort første klasses arbeide. Vinduer, døre og denslags vil gjerne bli utætte. Alt som ikke direkte berører hvalfangsten blir gjerne feiet hurtigst mulig av. Men har magistraten bodd her før, saa kan saktens jeg bo her nu. Det huset, magistraten er flyttet ind i er slet ikke varmere og desuten deler jeg jo skjæbne med doktoren og mange andre hernede. Mangen en prestegaard i Nordland er kanske heller ikke saa særlig godt vedlikeholdt og jeg har det sikkerlig bedre end mangen en nordlandsprest. – Mit værelse er virkelig ganske koselig utstyret. Det har omtrent præg av en studenterrybel.

Hvad mit arbeide angaar, gaar det sin jevne gang op og ned baade med skuffelser og opmuntringer. Det viser sig vanskelig at samle arbeiderne om hverdagsaftnerne. Under tyfusedemien var foredragene indstillet og kun søndagsgudstjenesterne blev holdt. Der er fremdeles en fast stok som kommer til disse. Om hverdagsaftnerne er imidlertid arbeiderne slitne og da deres interesser paa forhaand ikke ligger særlig høit skal der meget til for at faa dem til at komme. Det glæder mig dog at de kommer til gudstjenesterne saapas flittig som de gjør. Kirkesøkningen kan jo ikke siges at være god, men dog naar man tar hensyn til forholdene – over forventning. I det hele har jeg mere glæde av mit arbeide som prest en av mit arbeide som foredragsholder. Jeg kan heller ikke negte for at mit arbeide som prest interesserer mig adskillig mere en mit arbeide som foredragsholder. – I vinterens løp har jeg været to gange i annekset «New Fortuna bay» Der har ikke været drevet fangst ivinter, men 14 mand har ligget der for at utføre en del arbeide. Det maa være noksaa rart at ligge slik isoleret hele vinteren. Et besøk utenfra er jo en hel begivenhet, og de indfinder sig da gjerne alle til møtet eller gudstjenesten. – Første gang var 27-28 august. Jeg reiste da med Lille Carl sjøveien hele veien. Anden gang var 21-22 september. Jeg fulgte da med Lille Carl paa sælfangst i Cumberland bay Jeg fik da anledning til at se sælfangst paa nært hold. Saa blev jeg sat iland paa den andre siden av fjorden og gik med en mand til følge over fjeldet ca 1 ¼ times vei. Næste dags (søndag) efterm. kom Lille Carl med proviant, og jeg fulgte den tilbake. Det var længe siden jeg hadde været tilsjøs og jeg fik da saavidt føle sjøsyken igjen. Et par gange ~~har~~ er der ogsaa kommet folk fra «annekset» til «hovedsognet». De har da gaet over fjeldet og rodd den 1 ½ times lange strie rotørn over fjorden og er saa kommet til gudstjenesten her søndag form. Sligt glæder og opmuntrer. – «Kirken» her er forresten ikke saa rar. Den er et tyndt bordhus, der er temmelig gistent. Selv om der er fyret op, staar jeg altid og taler med ytterfrakken paa. Har der været snestorm om natten, er sneen føket ind paa loftet. Den smelter da gjerne av ovnsvarmen og saa drypper det fra taket under

hele gudstjenesten, saa der sommetider staar smaa dammer paa gulvet ved siden av talerstolen. Er der sterk storm, kanker det undertiden slik i hele huset, at det er vanskelig at høre mands maal. Men kirken, menigheten, naturen, klimatet og presten – alt harmonerer igrunden noksaa godt sammen. – Ja sandelig – arbeidet hernede er nybrott. Det har nybrottets vanskeligheter; men saa er det heller ikke uten nybrottets charme. – Nu har forresten bestyrer C. A. Larsen sagt, at han vil har tænkt at bygge op en kirke her, en liten pen kirke til en 6 a 7 000 kr. med en liten kirkeklokke i. Det glædet mig overmaate at høre. Den vilde utfylde et savn. Jeg har følt savnet av et ordentlig lokale og jeg har ogsaa mere end en gang følt savnet av en kirkeklokke. Nu hviler rigtignok arbeidet iland om søndagene – og her holdes gudstjeneste, men ingen klokke kalder til denne gudstjeneste og det er unegtelig at skaar i søndagsstemningen. – Bare jeg nu kunde se kirken reist og faa høre klokken lyde, før jeg reiser herfra! Saa vilde min eftermand faa arbeide under litt taaleligere vilkaar.

Jeg liker mig for øvrig fremdeles meget godt hernede. Ved siden av mit arbeide faar jeg jo adskillig tid til studier. Det er særlig socialøkonomien jeg har slaaet mig paa. Jeg pusler saavel med Aschehougs vidløftige verk som med Morgenstjernes kortfattede fremstilling. Der er mange interessante ting at fæste sig ved som kan komme godt med for en prest i hans virke. Teologien sysler jeg jo ogsaa litt med, leilighetsvis ialfald. Det er dels mere praktisk opbyggelig litteratur, dels ogsaa litteratur av litt mere videnskabelig art. En og anden skjønlitterær bok læser jeg jo ogsaa. Kort sagt, jeg har nok at bestille og behøver slet ikke at være ørkesløs. Rigtignok er det aandelige arbeide i disse hvalfebersmittede, litt materialistiske omgivelser noksaa litet agtet, ja regnes saa at si ikke for arbeide. Det arbeide, som ikke direkte kan omsættes i saa eller saa mange fater olje har for mange litet værd. Den slags mennesker anser jo derfor presten som en der «intet har at gjøre», en som «har god tid» o.s.v. Den slags mangel paa forstaaelse afficerer mig imidlertid ikke. Skulde den paavirke mig i nogen retning, saa maatte det være til desto ivrigere at drive paa med det aandelige arbeide, saa jeg kan dygtiggjøres til at danne en liten motvegt mot det noget ensidige hvalfebersynspunkt.

Dog, studere kan jeg jo ikke bestandig. Har derfor i vinter gaaet en god del paa ski. Vi hadde mange vidunderlig deilige dage i august og september – solskin og kornsne. Naar vi da gik paa ski mellem fjeldene har var det omtrent som at gaa paa ski paa fjeldet hjemme i Norge ved paasketider. – Nu er dog sneen smeltet hernede. Kun nogle klatter ligger igjen her og der. Vi kan ha virkelige vaardage med deilig solvarme og havblik paa fjorden og sølvglans over snefjeldene; men saa kommer atter en kold vind med snefok og minder os om vinter og gir os et pust av sydpol. Vi har nu den tid av aaret, da det tiner og fryser om hverandre stadig væk. – Hvalen begynder igjen at komme. Baaterne er pudset op og ligger paa fangst efter den sent og tidlig. En del hval er allerede bragt ind og antallet har øket. Nu kommer snart de flytende kokerier ogsaa, og da begynder fangsten for alvor.

21. okt. Tiden nærmer sig da baaten endelig skal gaa. De to sekretærer arbeider under høitryk paa at faa aarsopgjøret færdig. Sæsonskiftet er nemlig 1 okt. Det skal følge med baaten. Hvalen kommer, oljen utkokes og gaar ombord i fater. Virksomheten faar mere og mere fart og liv. Et par dage med sneslut og slaps har vi hat. Nu de sidste par dagene har der igjen været sol og sommer. Dere kan tro det er deilig at gaa her langs stranden i solskinnet og se paa alle de deilige snefjeldene mens Grytviken og Cumberland bay ligger speilblank. Der mangler bare litt skog og litt mere avvekslende plantevegetation, saa vilde her være vidunderlig. Den fuglesang som hører til vaaren hjemme mangler vi rigtignok. Men istedet har vi jo et andet slags fugleliv, rigt og mangfoldig – maaker, kapduer, sjøkraaker, terner og mange andre forskjellige slags fugle. – Og nu kommer høsten hos dere. Ja, tiden gaar; før vi vet ordet av det har vi jul. Det er jo nu bare to maaneder til.

Har tat en del fotografier hervedefra. Det er ikke saa let at ta rigtig gode billeder herfra. Lysforholdene er saa uberegnelige. Jeg sender dog med endel kopier allikevel, skjønt de ikke gir noget korrekt indtryk av naturen henede. Specielt blir fjeldformationene vanskelige at gjengi. Store mægtige fjelde vil gjerne paa grund av de store avstande fremtræ i mineatyr. Jeg sender dog kopierne allikevel; et visst indtryk vil de dog gi allikevel.

Inden sangforeningen, som under tyfusedepidemien indstillet sine øvelser er der dannet en kvartet bestaaende av de to sekretærer, den arbeider der fungerer som organist – og undertegnede. Da det er litt lettere arbeide materiale at arbeide med, har kvartetten kunnet indøve nogen flere numre end sangforeningen. Doktoren fotograferte os ved magnesiumlys under en prøve paa hybelen. Et kopi vedlægges.

Dere har nok hat det festlig med studentermøte – gymnasiastmøte og andre møter i sommer. Slike møter bringer et fond av rikdom, som det ofte er godt at øse av siden, særlig naar man staar paa en vanskelig og utsat post og dertil er nok saa isoleret. Jeg er derfor glad jeg har faaet anledning til at delta i saapas mange studentermøter som jeg har, og jeg haaper jeg faar anledning til at delta i mange endnu. Jeg mindes saa ofte de deilige aftnerne paa møterne, da vi altid tilslut sang: Deilig er jorden. En gjenklang av denne stemning kan jeg av og til ha følt henede, naar vi av og til efter sangprøverne har sunget den samme sang trestemt under aapen himmel.

Sidste torsdag holdt jeg sedelighetsforedrag for arbeiderne her. Der var meget godt hus. Der blev ogsaa utdelt skrifter, som jeg har faaet med av sekretær Edv. Eriksen. Dette er jo ogsaa en gren av mit arbeide, som ikke maa forsømmes. Sjømændene er jo særlig i de store havnebyer som Buenos Aires utsat for saa mange farer og fristelser, at de maa være utstyret med en god del karakterstyrke og god ballast i livet, dersom det ikke skal gaa dem galt. Der er gjort saa altfor litet for Sjøfolkene. Rederiene gjør ikke meget og sjømandsmissionen rækker ikke alle. Den arbeider desuten i Buenos Aires under meget vanskelige forhold. Paa et saadant sted som her paa Syd Georgia er det ikke saa særlig farlig for dem. Den kritiske tid er netop naar de med en hel del optjente penge kommer til Buenos Aires og efter en tids haardt arbeide skal «nyte livet» eller «ha litt moro». Da glemmer de ofte alle gode ord og vakre forsætter. De fleste av dem er ogsaa, likesom alægsarbeiderne, løsrevet fra ethvert forhold til kirke og kristendom. Der skal derfor et ihærdig og utholdende arbeide til for at kunne utrette noget blant disse mennesker til deres eget gavn. Jeg fristes ogsaa somme tider til at gaa træt; men hver søndag bringer mig likesom ny opmuntring og nyt mot, baade naar jeg ser de gamle kjendte ansigter igjen og naar jeg ser endel nye blant de gamle. – Nogen massepaavirkning maa man til en begyndelse ikke gjøre sig store forhaabninger om. Arbeidet faar begynde i det smaa og vokse sig større. Det gjælder at bli personlig kjendt med de enkelte og se til at faa dem ind under nogen gavnlig paavirkning. Jeg har godt haap om, at det arbeide som allerede er gjort ikke har været forgjæves og jeg har ogsaa odt haap om, at det fortsatte arbeide maa lykkes.

24/10. Iforgaars hadde vi en ildebrand her, som kunde blit farlig for stationen. En material- og redskapsbod brændte ned med en hel del værdifulde fangstredskaper. Skaden anslaaes til imellem 100 000 og 200000 kr. Ilden begyndte ved 8 ½ a 9 tiden om aftenen og paa et par timer var det meste nedbrændt. Efterslukning maatte dog fortsættes hele natten. Bestyreren, kapteinerne, styrmændene, sekretærene, doktoren, presten og folkene var alle ivrige i slukningsarbeidet. Heldigvis var det vindstille. Hadde vinden staat paa i retning fra boden mot stationen, vilde hele stationen strøket med og vi vilde blit husvilde. Vi var alle dødstrætte efter arbeidet. Heldigvis kom

ingen tilskade. Noget skaar i fangsten gjør branden forhaabentlig ikke. Fangstredskaper er underveis hit, og midlertidig kan redskaper laanes fra andre stationer. –

Saa faar dere alle atter leve vel. Hils alle kjendte! Muligens gaar her endnu engang post der kan række frem til jul. Hvis ikke faar dere alle ha en glædelig jul. Juleaften kommer jeg nok til at være hos dere i tankerne.

De hjerteligste hilsener til dere alle fra eders

Kristen.

Skrevet loddrett på venstre kant av brevets første side:

Et brev oprindelig tænkt sendt via Falkland islands kommer samtidig med dette. Der gaar nemlig fra Falkland islands til Buenos Aires regelmessig post en gang maanedlig

Transkribert av:
Inger-Lise Ackenhausen
Hvalfangstmuseet
2014

Arkivsignatur:
ARS-A1060YL0001-0004